

Træk af Lourups historie

Lourup er arealmæssigt det største ejerlav i Gørding sogn med Nørre og Sønder Lourup. I 1785 var der 19 bebyggelser, 8 gårdmænd og 11 bolsmænd og ingen jord løse huse, mens der i 1957 var 76 bebyggelser af forskellig art. Med kommunesammenlægningen i 1970 mellem Gørding og Bramming, blev 18 ejendomme, efter beboernes ønske, indlemmet i Holsted kommune. De er dog stadig en del af Lourup ejerlav.

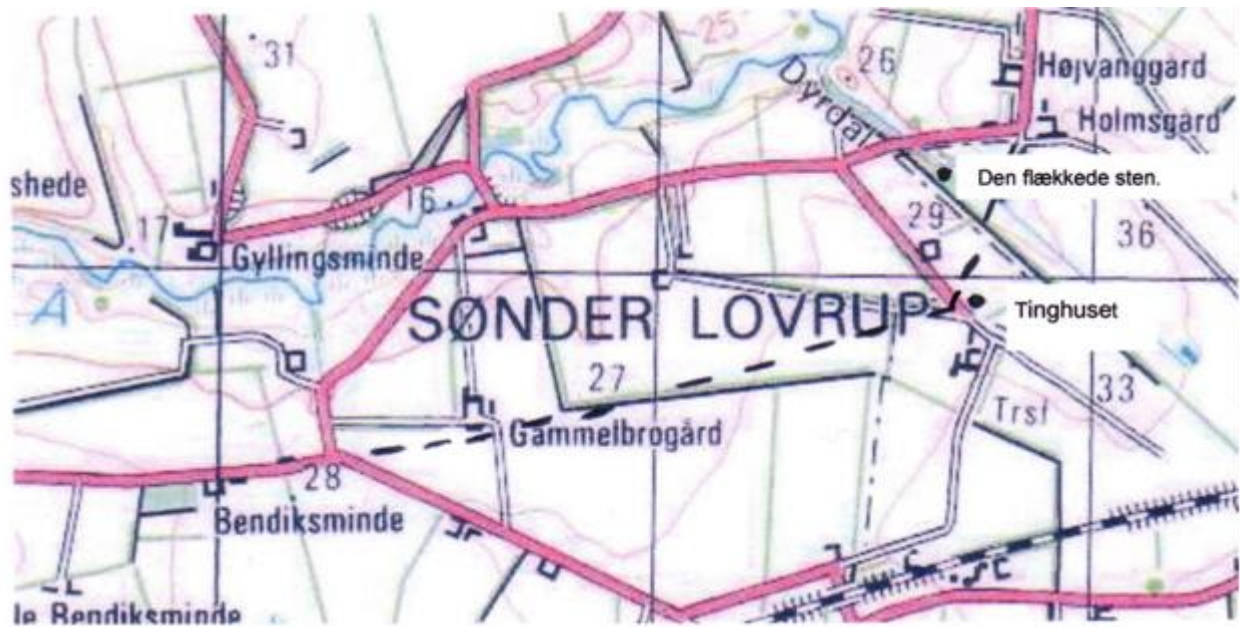
Gørding-Malt Herreds Tinghus og dets placering

Går vi så tilbage til 1684, hvor Tinghuset blev etableret, har der formentlig kun været de ca. 8 gårde, som lå samlet på begge sider af åen, ”Gyllingsminde”(Gyllingvej nr.1) m.fl. nord for åen og ”Stenbogård”(Sdr. Lourupvej nr. 39) med flere syd for åen. Mellem gårdene har der været et vadested. Der fortælles også om, at der tidligere har ligget et par træstammer over åen, så gående kunne komme tørskoede over.

Vedrørende Gørding - Malt Herreds fælles Tinghus i Sdr. Lourup 1684-1737, er der kommet ny viden, og uheldigvis havde redaktøren af Lokal-årbogen 2006 sat et par billeder med kommentarer ind i min artikel, uden mit samtykke, samt fjernet et meget vigtigt kort fra 1794, og erstattet det med et for sagen uvedkommende kort fra sidste halvdel af 1800 tallet. I en efterfølgende artikel har samme redaktør, Stig Hegn, nogle spændende fortællinger om Tinghuset, som dels er hentet fra et dokument, som Hans Bennedsen ”Gammelbro” formentlig har hentet i Landsarkivet i Viborg og sat i avisen Vestkysten 4-3-1925, men Stigs Hegns argumentation om, hvor tinghuset har ligget er, efter min mening, helt forkert. (Se Hans Bennedsens avisartikel på: www.gordingarkiv.dk) . Peder Hansen Kjær (ejer af Tingstedgård,(Tingvej nr.1)1861-1893) fortæller i Hans Bennedsens avisartikel, at han ikke ved, hvor Tinghuset har ligget, men havde ved pløjning et bestemt sted fundet en del store sten, som kunne tyde på at være syldsten til Tinghuset. Det er jo en interessant oplysning, og det er formentlig samme sted, som Karen og Niels Jensen også påviser, og hvor familien gennem tiderne efter pløjning, har fjernet mange sten. (Karens bedsteforældre købte Tingstedgård 1916). I samme avisartikel oplyses endvidere, at tinghuset var placeret øst på (for) Lourup mark (Lourup mark var jo jorden, som lå tæt ved gårdene 1684, og alt andet har formentlig været hede) syd for Holsted Å og vest for Dyrdal, hvor vejen slår et sving i nordlig retning. Gården ”Tingstedgård” har heddet det i rigtig mange år, måske fra 1925 eller endnu længere? Hvorimod vejen forbi fik navnet Tingvej ca. 1965. Alt tyder på Gørding - Malt Herreds Tinghus har ligget der, hvor de tidligere ejere af ”Tingstedgård” Karen og Niels Jensen viser det, og med et delbillede af matrikelkort fra 1794 samt kort fra tiden efter 1804 og til nutid, og billede hvor de tidligere ejere påviser stedet, hvor tinghuset har ligget, så håber jeg nu, at også andre vil anerkende, at det er det mest sandsynlige sted. Jeg vil derfor ikke i denne omgang beskæftige mig mere med tinghuset. Med hensyn til den flækkede sten i lavningen, som mange fejlagtigt har troet var rester af det gl. tinghus, er der ikke mere nyt.

Gl. mat. kort fra 1794 med gl. vejforløb.

Et nyere kort med påtegnet stiplet linje af den gl. vej, som blev slettet i forbindelse med udskiftningen i Lourup 1798. Endvidere er stedet, hvor tinghuset har ligget og stedet med den flækkede sten, sat på kortet af mig.

Den 18. sep. 2006

Karen og Niels Jensen viser, hvor tinghuset har ligget, og hvor Karens familie gennem tiderne har fjernet mange sten.

Fra venstre Karen Jensen, Museumsinspektør Mogens Hansen, Niels Jensen og Wagn Olesen.
Tinghuset har ligget foran os.

Skole, købmandsbutik og bro i Lourup

Allerede 1755 får Lourup sin første skoleholder, som underviser børnene rundt på gårdene.

På et tidligt tidspunkt kom der en købmand i Nr. Lourup. På gården "Vanggård" (Lourupvej nr. 10) var der en købmand Peter J.N. Lund, der drev købmandsbutik fra 1864 til 1908.

Ca. 1880 opføres den første skole syd for åen (Sdr. Lourupvej nr. 43), på en bjælke stod dateret årstallet 1882. Skolen var en lav bebyggelse i en længe, med skolestue i den ene ende og beboelse til

læreren i den anden ende. Over åen var der en spang (gangbro), så beboere og skolebørn kunne gå tørskoede over åen. Derimod måtte hestekøretøjer køre gennem åen eller køre over Gørding, hvor der var en bro. Derfor var det et stort gode for Lourup, da nuværende bro i 1929 blev etableret. Det var Andreas Jensen (Ådalsvej nr.1), der var initiativtager til denne bro, og samme Andreas Jensen fik efterfølgende mange tillidshverv, var med i Gørding sogneråd og menighedsråd og tillige formand for Gørding Mejeri 1945 – 1950.

1914 blev der bygget ny skole syd for vejen. I den gamle skole blev der etableret købmandsbutik og 1919 også telefoncentral, og nu var Lourup blevet en lille landsby, hvor købmandshandelen var et centralt sted for landsbyens handel, og skolen samlingssted for kulturelle arrangementer.

Dygtige Husmødre

Under 2. verdenskrig blev der mangel på mange ting, og der kom rationeringsmærker på næsten alt. Men på gården ”Gammelbro”(Sdr. Lourupvej nr.38) boede Kirstine Bennedsen, og hun var en dygtig formand for husholdningsforeningen. Selvom ingen decideret sultede, så tog husholdningsforeningen skeen i egen hånd. Der blev holdt kurser i både de ene og det andet. Der blev købt mostapparat til hjælp til fremstilling af æblemost, en rasper, som kunne raspe kartofler, så der kunne udvindes kartoffelmel, ligeledes blev der købt en lille væv, hvor dem der dyrkede hør kunne væve hørfibrene til linned, og de forskellige brugsredskaber gik fra ejendom til ejendom. Der blev også avlet tobak, men det var nok mest mændene, der fik glæde af det, for der var kun få kvinder, der røg dengang. Nu er alt det jo historie, og de fleste af datidens kvinder vil nok sige heldigvis, for det var et slidsomt arbejde, de var gået i gang med. På Gørding sognearkiv blev genstandene bevaret, men er nu blevet overført til Bramming Egnsmuseum, som jo også er Gørdings museum. www.brammingegnsmuseum.dk.

Til højre på billedet ses mostapparatet. Revne æbler kom i et lærredsklæde, som blev lagt sammen og lagt i saftpresseren og oven på de revne æbler en træplade og på den måde blev der lagt flere lag revne æbler, som efterfølgende blev presset sammen med den drejelige spindel og æblesaften presset ud

Til venstre ses si og kartoffel- rasper, (blev også brugt til æbler) som blev sat oven på et stort kar. Efterfølgende blev der sat vand til de raspede kartofler og det hele blev rørt kraftigt rundt. Efter nogen tid blev kartoffelpulpen siet fra, og i bunden af karet lå kartoffelmelet, som en grå masse, som først efter at vandet var skiftet flere gange blev hvidt. Til sidst skulle melet tørres, som i mange

tilfælde foregik ved, at melet blev soltørret på et lagen lagt på en opklodset stige.

Modernisering af landbruget

Efter krigen kom moderniseringen af landbruget jo, og også her var Lourup godt med. På gården ”Gyllingsminde” boede Dagmar og Kresten F. Kristiansen. Kresten var en foregangsmand, som var meget interesseret i moderne maskiner. Han startede en maskinstation med flere traktorer og alle slags landbrugsmaskiner. Kresten anskaffede endvidere den første mejetærsker, der kom til Gørding sogn, en begivenhed der vakte opsigt, og folk strømmede til ”Gyllingsminde” for at se uhyret, hvilket gentog sig, da en tørrestation til græs blev oprettet på gården. 1972 overtog Inge og Holger Gylling Kristiansen gården. Holger fortsatte med at være foregangslandmand, og var en af de første, der fik løsdriftstald. Holger blev tillige formand i landboforeningen, og der har været mange landbrugs inspirerende besøg på ”Gyllingsminde.”

På ”Nordgård” (Lourupvej nr.11) boede Ruth og Kristian Heick, også de var med til at præge udviklingen. Kristian var formand for Gørding Mejeri fra 1972 til den sluttede i 1980 og var tillige med i Bramming byråd fra 1982 - 1986 samt fra 1990 -1998.

Et meget aktivt par, Anna Marie og Poul V. Lund, købte Lourup købmandsforretning 1958. Poul var først formand for Gørding Venstreforening, men gik efterfølgende ind i aktiv politik, og var først med i Gørding sogneråd 1966-70 og Bramming Byråd 1970-78.

Fritidslivet

Noget som Lourup virkelig blev kendt for, var Lourup Idrætsforening og den kunne trække håndboldspillere til fra hele sognet. Ikke mindst pigerne var dygtige håndboldspillere, som hentede mange pokaler til foreningen. Bl.a. blev de danmarksmestre i serie 3. 1967 og serie 2. 1968 – samt amtsmestre flere gange.

Danmarksmestre Serie 2 – damer 1968

Øverst: Marie Moth – Bente Kristansen – Anny Karkov – Tove Nielsen – Træner Poul Kristiansen
Nederst: Karen Risager – Annelise Vinther
Elsebeth Lund – Cecilie Allerslev.

I Lourup var der et stort sammenhold, og hvert år holdt Lourup folkene deres egen høstfest.

Men som alle andre steder kom der skolelukninger, og 1966 blev Lourup skole lukket, og eleverne flyttet til Gørding, hvilket dog skete under stor protest, men beslutningen stod ikke til at ændre.

Også Lourup telefoncentral, som var blevet flyttet fra købmandsbutikken til et nybygget hus ved

siden af i 1958(Sdr. Lourupvej nr.41), blev nedlagt i 1965. 36 abonnenter blev overført til centralerne i Gørding og Holsted. Idrætsforeningen fortsatte et stykke tid, men blev så til Gørding-Lourup Idrætsforening, og alt sportsaktivitet er nu samlet i og omkring Gørding Idræts og kulturcenter. Lourup købmandshandel lukkede 1983.

Tv. Billede fra Lourup 2007. Bagerst i billedet ligger den nedlagte skole og købmandsbutik.

Idyllen og naturen har det fortsat godt i Lourup. Holsted å løber i sit sindige naturlige løb, som den altid har gjort, og mange får sig en stor oplevelse ved at tage en kanotur på åen.

Wagn Olesen. 2013

Kilder: Lourup sogn, af Ejler Nielsen.

Fra Arilds tid til i dag, af Andreas Jensen.

Kort og Matrikelstyrelsen. Matrikelkort fra 1794 til 1820.

Det Kongelige Videnskabernes kort fra 1804.

Hans Bennedsen: Tinghuset i Lourup: Avisartikel i Vestkysten 4-3-1925

Træk af Gørding sogns historie 1994-1995

Forfatteren: Wagn Olesen, tidligere gårdejer og formand for Lokalhistorisk Forening fra 1989 til 2006. Født i Jels 3-4 – 1937, barndom i Visbjerg ved Løgumkloster. Han har været på Ladelund Landbrugsskole, hvor han senere kom til at sidde i bestyrelsen i 17 år. Købte sammen med Grethe Olesen gården "Klostergård" i Stårup 1962, som de afhændede med SPF svinebesætning og 60 ha. i 1999. - Som ivrig cyklist var han den drivende kraft bag udgivelsen af pjecerne Cykelruter i Bramming. Han har siddet i redaktionen af Lokal - årbogen fra 1998 til 2006 og har i øvrigt skrevet flere lokalhistoriske artikler. Fra 2006 valg af Esbjerg byråd til museumsudvalget for Bramming Egnsmuseum. Adresse: Sejersgården 20, 6690 Gørding. E-mail wagn.olesen@mail.dk